

Beleidsregels Participatiewet Dantumadiel

Inleiding

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden (voorheen Wet Werk en Bijstand). Als gevolg daarvan moet een aantal beleidsregels technisch en/of inhoudelijk worden aangepast.

Samenvatting aanpassingen:

B018	Criteria commerciële huurrelatie
B026	Afstemmen bijstand als een ander de woonkosten betaalt: was 18% gehuwendennorm, wordt vast bedrag ($\pm$ 17,4% gehuwendennorm)
B052	Technische wijziging: wijziging grondslag, geen inhoudelijke wijziging
B053	Technische wijziging: Wijziging grondslag, geen inhoudelijke wijziging
B060	Nieuw: geen bijzondere bijstand als in geval van een co-ouderschap één van de ouders de ALO-kop op het kindgebonden budget niet ontvangt. De co-ouders worden geacht dit onderling te regelen.
B076	Technische wijziging: verwijzing naar Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren, geen inhoudelijke wijziging
B146	Geen rekening meer houden met onderhoudskosten bij woonkostentoeslag eigen woning (nav jurisprudentie CRvB)

Gemeenten hadden tot 1 juli 2015 tijd om besluiten op de nieuwe wet af te stemmen (artikel 78z Participatiewet). De beleidsregels zijn eind mei ter advisering aan de Cliëntenraad voorgelegd, de feitelijke advisering heeft –mede door de vakantieperiode– pas in augustus 2015 plaats kunnen vinden.

De beleidsregels treden met terugwerkende kracht op 1 januari 2015 in werking. Waar een beleidsregel ten opzichte van de bestaande beleidsregel nadeliger voor uitkeringsontvangers uitpakt, wordt de nieuwe beleidsregels vanuit het oogpunt van rechtszekerheid niet eerder toegepast dan met ingang van de eerste kalendermaand volgend op de publicatie van het besluit tot vaststelling van de gewijzigde beleidsregel.

B018 – Wijze van korten inkomsten kamerhuur/kostgangers

Inkomsten uit verhuur, onderhuur of het hebben van kostgangers als bedoeld in artikel 32, eerste lid onder a van de wet en artikel 33, vierde lid Participatiewet worden in aanmerking genomen.

Vaak zit in de huur een bepaalde vergoeding begrepen voor energie- en internetgebruik. Een commercieel verhuurder zal moeten kunnen aangeven welk deel van de huuropbrengst de kale huur is en welk deel van de huuropbrengst betrekking heeft op een kostenvergoeding. De kale huur moet dan als inkomsten in mindering worden gebracht op de bijstand.

Als in de huurprijs geen onderscheid gemaakt kan worden tussen kale huur en servicekosten, worden de huurinkomsten verlaagd met het normbedrag voor de kosten van nutsvoorzieningen voor kostgangers als bedoeld in het VTLB-rapport (Berekening van het vrij te laten bedrag bij toepassing van de Wet schuldsanering natuurlijke personen). Deze rapporten zijn beschikbaar op http://www.wsnpr.vrv.org/index_vtlb.cfm?section=bewindvoerder.

Als de verhuurder op zich een éénpersoonshuishouden vormt heeft de aanwezigheid van de huurder tot gevolg dat er voor de gemeentelijke heffingen en waterschapslasten sprake is van een meerpersoonshuishouden. De huurinkomsten worden dan verlaagd met het verschil tussen de heffingen voor een éénpersoons- en een meerpersoonshuishouden. Raadpleeg hiervoor de belastingverordeningen van de betreffende gemeente en waterschap.

Schriftelijke overeenkomst

Voor het vaststellen van een commerciële relatie moet er sprake zijn van een schriftelijke overeenkomst met een derde waarbij een commerciële huurprijs is overeengekomen (artikel 22a, vierde lid, onderdelen b en c). Een dergelijke overeenkomst bevat tenminste:

- De naam van de huurder;
- De naam van de verhuurder;

- Het adres en een omschrijving van het gehuurde (zoals aantal kamers, woonkamer, badkamer, tuin);
- De huurprijs, uitgesplitst in kale huur en servicekosten;
- De ingangsdatum van het huurcontract, en opzegtermijn;
- Een bepaling waarin wordt overeengekomen dat de huur ten minste eenmaal per twaalf maanden wordt geïndexeerd;
- De handtekeningen van huurder en verhuurder;

Op grond van artikel 22a, vijfde lid geldt een bijzondere inlichtingenplicht. Op verzoek van het college is de belanghebbende verplicht deze schriftelijke overeenkomst en bewijzen van betaling van de commerciële prijs over te leggen. Als deze stukken niet worden overgelegd, kan het college niet beoordelen of er sprake is van een commerciële relatie. De kostendelersnorm is dan van toepassing.

Commerciële prijs

Als er sprake is van een commerciële prijs is de kostendelersnorm niet van toepassing (artikel 22a, vierde lid, onderdelen b en c). Er is sprake van een commerciële prijs als de kale huur ten minste gelijk is aan het bedrag dat voor de toepassing van de huurtoeslag voor eigen rekening blijft (basishuur bedoeld in artikel 16 Wet op de huurtoeslag, zie het berekeningsformulier woonkostentoeslag huurders). Commerciële prijs betekent tevens dat de huur ten minste eenmaal per twaalf maanden wordt geïndexeerd. Hierbij kan de indexeringsmodule huurprijsaanpassing van het CBS als leidraad voor een realistische indexering worden gebruikt:

(<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/prijzen/cijfers/extra/huurprijsaanpassing.htm>).

Als er sprake is van een niet-commerciële prijs (te lage huur en/of geen indexering) is de kostendelersnorm van toepassing als de medebewoner 21 jaar of ouder is, niet studeert en geen familielid in de eerste of tweede graad is.

Inkomsten uit verhuur van een niet zelf bewoonde woning

Inkomsten uit verhuur van een (deel van de) niet door de belanghebbende zelf bewoonde woning worden volledig als inkomsten in aanmerking genomen.

Toelichting: In de wet worden commerciële huurrelaties uitgezonderd van de kostendelersnorm. Hierbij moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Zo moet er een schriftelijke overeenkomst zijn en moet er sprake zijn van een commerciële huurprijs (artikel 22a, vierde lid, onderdeel b Participatiewet). Om schijnconstructies te voorkomen worden in deze beleidsrichtlijn de criteria voor een commerciële/zakelijke huurrelatie vastgelegd. Als aan deze criteria is voldaan is de kostendelersnorm niet van toepassing op de huurder en/of de verhuurder. In artikel 32, eerste lid, onderdeel a en artikel 33, vierde lid is bepaald dat inkomsten uit verhuur, onderhuur en kostgangersschap in het kader van het recht op bijstand als inkomsten in aanmerking genomen moeten worden. Tussen familieleden in de eerste en tweede graad (ouder-kind en broer-zus) kan nooit een commerciële relatie bestaan. Dit is bepaald in artikel 22a, vierde lid, onderdeel b.

B026 Ex-partner betaalt woonkosten

Indien een ander dan belanghebbende (een deel van) de woonkosten (huur of hypotheekrente) betaalt, wordt het aldus verschaft woongenot als inkomen in natura in aanmerking genomen. De hoogte van het besparingsvoordeel wordt gesteld op het bedrag dat als deel van de huur voor de berekening van de huurtoeslag voor eigen rekening blijft (de basishuur, bedoeld in artikel 16 van de Wet op de huurtoeslag, zie het berekeningsformulier woonkostentoeslag huurders).

Woonkosten, anders dan huur of hypotheekrente, kunnen eventueel afgestemd worden op grond van artikel 18 lid 1 van de Participatiewet. Het kan hierbij gaan om kosten van nutsvoorzieningen (gas, licht, water) en zakelijke lasten (bijvoorbeeld het eigenaarsdeel van de onroerendzaakbelasting en reserveringen voor onderhoud). Het ontbreken van welke van deze kosten rechtvaardigen een lager bedrag aan algemene bijstand.

Toelichting: Tot en met 2014 werd de norm met 18% van de gehuwdenorm, de gebruikelijke wooncomponent in de norm, verlaagd. Dit wordt vanaf 2015 de basishuur die wordt gebruikt voor de berekening van de huurtoeslag (het deel van de huur dat voor eigen rekening blijft, artikel 16 van de Wet op de huurtoeslag) (2014:€226,98 iets minder dan 18% gehuwdenorm). Voor het meerdere zou de belanghebbende huurtoeslag ontvangen als hij zelf de huur zou betalen.

B052 - Verlaging woonkosten

Het college maakt geen gebruik van de bevoegdheid als bedoeld in artikel 27 van de wet om de norm te verlagen.

Toelichting: Het college kan de norm lager vaststellen voor zover de belanghebbende lagere kosten heeft als gevolg van zijn woonsituatie, waaronder het niet aanhouden van een woning. In de Toeslagenverordening werd van deze bevoegdheid geen gebruik gemaakt. Nu de Toeslagenverordening als gevolg van de kostendelersnorm met ingang van 1 januari 2015 wordt ingetrokken moet het college hier beleidsregels voor vaststellen. Er is geen aanleiding om het bestaande beleid aan te passen, met deze beleidsregels wordt deze beleidslijn bestendigd. Het kan voorkomen dat een ander dan de belanghebbende, bijvoorbeeld de ex-partner, (tijdelijk) geheel of gedeeltelijk bijdraagt in de woonkosten. Zie hiervoor B026 Ex-partner betaalt woonkosten.

B053 – Verlaging schoolverlaters

Het college maakt geen gebruik van de bevoegdheid als bedoeld in artikel 28 van de wet om de norm te verlagen.

Toelichting: Het college kan voor de belanghebbende gedurende zes maanden na de beëindiging van de studie de norm lager vaststellen (artikel 28). In de Toeslagenverordening werd van deze bevoegdheid geen gebruik gemaakt. Nu de Toeslagenverordening als gevolg van de kostendelersnorm met ingang van 1 januari 2015 wordt ingetrokken moet het college hier beleidsregels voor vaststellen. Er is geen aanleiding om het bestaande beleid aan te passen, met deze beleidsregels wordt deze beleidslijn bestendigd.

B060 - Bijstand voor ALO-kop bij co-ouders

Bij co-ouderschap gaat het om niet-samenwonende ouders die de verzorgingstaken voor hun kind min of meer structureel gelijkmatig hebben verdeeld. Van co-ouderschap is dan ook sprake indien de kinderen beurtelings meerdere dagen bij één van de ouders verblijven en de zorg voor hen wordt gedeeld. In het geval dat de ene co-ouder de ALO-kop ontvangt en de andere niet moeten de co-ouders de verdeling van de ALO-kop onderling regelen. Als gemeenten overgaan tot bijstandsverlening voor het gemis aan ALO-kop zouden beide ouders tezamen feitelijk te veel ondersteund worden. Bovendien is uitsluitend in bijzondere situaties plaats voor het individualiseren van de algemene bijstand.

Toelichting: In de WWB bestond onderscheid tussen alleenstaanden en alleenstaande ouders. In geval van co-ouderschap werd naar evenredigheid van het aantal weekdagen dat een co-ouder de zorg voor kinderen had een aangepaste norm toegepast. Omdat in de Participatiewet geen normverschil meer is tussen een alleenstaande en een alleenstaande ouder is dat beleid niet meer van belang. Alleenstaande ouders ontvangen van de Belastingdienst/Toeslagen een extra bedrag (de ALO-kop) boven het reguliere kindgebonden budget. De ouder die de kinderbijslag ontvangt ontvangt ook het kindgebonden budget en de ALO-kop.

B076 Kosten bewindvoering

Het betreft de kosten als gevolg van een door de kantonrechter uitgesproken onder bewindstelling. Het is bedoeld voor mensen die door hun lichamelijke of geestelijke toestand tijdelijk of blijvend niet in staat zijn om hun financiële belangen te behartigen.

De kantonrechter beoordeelt op basis van de individuele omstandigheden de noodzaak van onderbewindstelling. Hieruit volgt dat de noodzaak tot bewindvoering vaststaat.

De Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren is op 1 januari 2015 in werking getreden en is van toepassing op werkzaamheden die op of na deze datum worden verricht (<http://wetten.overheid.nl/BWBR0035730/>). Voor de beloning wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds 'gewone' curatoren, bewindvoerders en mentoren (hierna: 'familiecurator, -bewindvoerder en -mentor', of 'familievertegenwoordigers') en anderzijds curatoren, bewindvoerders en mentoren als bedoeld in de artikelen 383, 435 en 452, telkens zevende lid, Boek 1 BW (hierna: 'professionele curatoren, bewindvoerders en mentoren', of 'professionele vertegenwoordigers', hoewel de mentoren ook vrijwilligers kunnen zijn). De eerstbedoelde zijn bijvoorbeeld de partner, een familielid, vriend of buurvrouw, terwijl de laatstbedoelde ten minste drie personen onder hun hoede hebben en aan kwaliteitseisen moeten voldoen.

Onder de wettelijke taak van een bewindvoerder wordt onder meer begrepen: het beheren van het vermogen, het regelen van de financiële huishouding, regelmatig contact met rechthebbende, contact

met mentor, contact met instanties (gemeente, belastingdienst, UWV, CJIB), het bijwonen van zittingen van de kantonrechter, verstrekken van een maandelijks mutatieoverzicht, belastingaangifte over afgelopen kalenderjaar, het treffen van enkele afbetalingsregelingen, het opmaken en afleggen van rekening en verantwoording. Taak van de bewindvoerder is tevens om de zelfredzaamheid van de rechthebbende te bevorderen, voor zover mogelijk; dit is één van de uitgangspunten van de Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap. De bewindvoerder stelt daartoe een plan van aanpak op, waarin de wederzijdse afspraken worden neergelegd. Daarin kan bijvoorbeeld staan welke uitgaven de rechthebbende zelf mag doen, of wanneer weegeld in plaats van maandgeld wordt uitgekeerd.

Een bewindvoerder kan om een hogere jaarbeloning dan voor een standaardbewind verzoeken indien de rechthebbende 'problematische schulden' heeft. Van problematische schulden is zonder meer sprake in geval van:

- (toeleiding naar) schuldhulpverlening;
- (toeleiding naar) schuldsanering;
- onoplosbare schulden.

Voor de werkzaamheden vanwege de problematische schulden ontvangt de bewindvoerder een beloning voor 5 uren bovenop de beloning voor een standaardbewind.

WSNP-bewindvoerder

In geval van een WSNP-bewindvoerder (de door de rechtbank op grond van artikel 287, derde lid, van de Faillissementswet benoemde natuurlijke persoon of rechtspersoon) is het van belang te beoordelen of de kosten zich daadwerkelijk voordoen. Als de boedel toereikend is om de kosten te voldoen is er geen aanleiding om bijzondere bijstand voor deze kosten te verlenen. Als de boedel geen ruimte biedt voor de betaling van het voorschot op het salaris doen de kosten zicht niet voor. Daarom bestaat er in beginsel geen aanleiding om bijzondere bijstand te verlenen voor de kosten van het salaris van de WSNP-bewindvoerder. <http://wetten.overheid.nl/BWBR0033711/>.

Toelichting: In 2015 is een uniforme regeling voor beloning van bewindvoerders in werking getreden.

B146 – Berekening woonkostentoeslag eigenaren

De berekening van de hoogte van de woonkostentoeslag voor eigenaren komt grotendeels overeen met die voor huurders. Alleen stap 1 is verschillend. Hieronder volgt derhalve een opsomming van de woonkosten van eigenaren die in aanmerking komen voor woonkostentoeslag.

De woonkosten van eigenaren die in aanmerking komen voor woonkostentoeslag zijn:

- De rente die verband houdt met de aanschaf van de woning. Het gaat hier meestal om hypotheekrente. Het is niet van belang of de eigenaar de hypotheekrente ook daadwerkelijk betaalt. Verder geldt dat jaarlijks te ontvangen rijkssubsidie die betrekking heeft op de verschuldigde hypotheekrente hierop in mindering moet worden gebracht. Het deel van de hypotheekrente waarvoor woonkostentoeslag wordt verleend, kan door de belanghebbende bij zijn belastingaangifte niet worden afgetrokken van zijn inkomen. Hypotheekrente voor leningen of leningdelen anders dan voor de woning, bijvoorbeeld voor een auto of caravan, mogen niet worden meegeteld. De aflossing van de hypotheek telt niet mee, dit geldt dus ook voor de premies van zogenaamde spaarhypotheken.
- Zakelijke lasten in verband met het hebben van eigendom, zoals: rioolrechten, eigenaarsdeel waterschapslasten, erfpachtcanon, premies van verzekeringen tegen brand- en stormschade (alleen voor de opstallen), eigenaarsdeel onroerende zaakbelasting (dus niet het gebruikersdeel).

Er wordt geen rekening gehouden met onderhoudskosten (werkelijk of forfaitair). Kosten die verband houden met groot onderhoud van een aan een belanghebbende in eigendom toebehorende woning komen in beginsel niet in aanmerking voor bijstandsverlening. Deze kosten behoren immers tot de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. Deze kosten moeten, behoudens bijzondere omstandigheden, worden bestreden uit het reguliere inkomen aangezien in beginsel iedere woningeigenaar met die kosten wordt geconfronteerd (zie CRvB 23-03-2010, nr. 09/26 WWB). Kosten van klein onderhoud moeten worden voldaan uit de bijstandsnorm of het daarmee vergelijkbare inkomen.

Toelichting: de huidige richtlijn bepaalt dat de kosten voor groot onderhoud voor de berekening van de woonkostentoeslag in aanmerking worden genomen, onder verwijzing naar een door het ministerie van VROM vast te stellen bedrag daarvoor. Dit bedrag wordt sinds 2013 niet meer bijgehouden.

Kosten die verband houden met groot onderhoud van een aan een belanghebbende in eigendom toebehorende woning komen in beginsel niet in aanmerking voor bijstandsverlening omdat deze kosten tot de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan behoren. Deze kosten moeten, behoudens bijzondere omstandigheden, worden bestreden uit het reguliere inkomen aangezien in beginsel iedere woningeigenaar met die kosten wordt geconfronteerd. Door rekening te houden met onderhoudskosten wordt indirect bijstand verleend voor het onderhoud van de woning. Hieruit volgt dat beleid inhoudende dat onderhoudskosten in aanmerking komen voor bijstandsverlening waarbij een naar omstandigheden door middel van normbedragen vast te stellen bedrag voor onderhoud in aanmerking wordt genomen, moet worden aangemerkt als buitenwettelijk begunstigend beleid voor zover met toepassing daarvan woonkostoetoeslag wordt verleend in andere gevallen of tot een hoger bedrag dan met toepassing van artikel 35 WWB mogelijk is (zie CRvB 28-07-2009, nrs. 08/1618 WWB e.a. en CRvB 23-03-2010, nr. 09/26 WWB).